

kritiska eu-fakta

utges av Folkrörelsen Nej till EU | nr 3 | oktober 2025 | pris 20 kr

www.nejtilleu.se

KRITISKA EU-FAKTA

Nummer 3 - oktober 2025

Löpnummer 179

Kritiska EU-fakta ges ut av
Folkrörelsen Nej till EU

Ansvarig utgivare:

Eva-Britt Svensson

Redaktör: AnnaLisa Eneroth

Kerstin Nordqvist

Redaktionsutskott:

Beng-Åke Berg, AnnaLisa Eneroth,

Marie Ericsson, Per Hernmar,

Jan-Erik Gustafsson,

Kerstin Nordqvist

Redaktionens adress:

Kritiska EU-fakta c/o Eneroth,

Furutåvägen 36 A, 352 54 Växjö

Telefon: 073-026 0330

e-post: ansaene26@gmail.com

Omslagsbild: Lars-Erik Håkansson

Nästa nummer utkommer

i december 2025

Manusstopp 15 november

Tryck: Åtta45 Tryckeri AB

Ödeshög 2025

Nej till EU

Rikskansli Viktoriahuset,

Linnégatan 21, 4 tr, 413 04

Göteborg

Prenumerationer, medlemsändran

och beställningar:

e-post: kontoretgbg@nejtill.eu

Bli medlem:

Prenumeration:

4 nummer 100 kr

Medlemskap inkl. pren. 300 kr

[arbetslösa, långtidssjukskrivna,
pensionärer och studerande 150 kr

familjer 400 kr]

Plusgiro 433 02 07-4

LEDARE

Partipolitiskt oberoende

Demokratiskt EU-motstånd

EU:s STORA AVREGLERINGS- ORKAN FÖRBEREDD

NU FÖRBEREDER EU för ett stort avregleringsprogram. Bakgrunden är EU-områdets lägre tillväxt och minskade konkurrenskraft. Mario Dragi, före detta Italiensk premiärminister, samt före detta ordförande för Europeiska centralbanken (ECB), har utarbetat en plan som hyllats av European round table, den europeiska storindustriernas samarbetsorgan. För att uppnå en ökad konkurrenskraft föreslås avreglering inom områden som arbetsrätt, klimat, naturskydd, folkhälsa, välfärd och sociala rättigheter med mera. Genomförandet kommer att ske genom;

- Förenkling
- Genomförandedialoger
- Stresstester
- Omnibus

Begreppet omnibus handlar om att istället för att genomföra avreglering av varje lag var för sig, så läggs flera eller alla av varje områdes lagar i samma paket och behandlas samfällt. Det innebär en betydligt snabbare beslutsprocess, utan långvarigt förberedande och möjlighet till snabba beslut. Samtidigt minskas möjligheten till dialog med folkliga opinioner, fackföreningar, jurister, miljörelse med flera.

EU:S REGELVERK SOM; EU:s hållbarhetslagstiftning, EU-taxonomin*, hållbarhetsrapportering, risk och skyldighet till helhetsanalys (due diligens process). Dessa bestämmelser har varit betungande för många småföretag. Men för de stora företagen är läget ett helt annat. Tillsammans med en omfattande självkontroll, som till exempel Volkswagens dieselgate**, kan man komma att kunna sätta full kraft bakom möjligheterna att utnyttja avregleringen maximalt. Det vill säga här kommer att finnas möjlighet att kasta ut barnet med badvattnet. Det kan säkert finnas kortsiktiga vinster att göra – men de långsiktiga kostnaderna kommer att bli desto större

Nej till blind kollektiv avreglering

Försvara arbetsrätten, miljö och klimat mål, folkhälsa, mänskliga rättigheter med mera.

För mer information: <https://corporateeurope.org/en/deregulation-watch>

* EU:s taxonomi - är ett klassificeringssystem som fastställer kriterier för när en ekonomisk verksamhet ska anses vara miljömässigt hållbar.

** den tyska biljätten Volkswagen hade fuskat med utsläppen från sina dieslbilar.

Åsikter som förs fram
i signerade artiklar är
skribentens egna och
uttrycker inte nödvän-
digtvis Folkrörelsens
Nej till EU:s stånd-
punkter

Svexit

Unionens ekonomiska nedgång förstärks av euron

EU:s stelbenta byråkrati och den felkonstruerade euron har banat väg för ekonomisk kris och stagnering, förvärrat ekonomiska skillnader och bidragit till förlust av konkurrenskraft, geopolitisk marginalisering och demokratiskt förfall. Det anser den italienska journalisten och forskaren Thomas Fazi som, i spåren av Draghirapporten beställd av Bryssel, gjort en kritisk studie om EU:s överstatliga integrationsmodell.

HANS RAPPORT ÄR i mångt och mycket en kritik av en gamle ECB*-chefen, regeringschefen, riksbankschefen, Goldman Sachs- och Världsbanksmedarbetaren Mario Draghis slutsatser. Den senare förordade i sin nyligen utkomna rapport, Den europeiska konkurrenskraftens framtid, att EU måste investera bortåt 800 miljarder euro om året för att möta konkurrensen från USA och Kina. Bland idéerna ingick förutom en ökad medlemsavgift bland annat förslag om direkt beskattning av medlemsstaterna. Draghi kom också till slutsatsen att det för att stärka EU:s konkurrenskraft behövs ännu mer EU-integration, på bekostnad av nationella regeringar och parlament.

Super Mario får här kritik av Thomas Fazi. Han anser, i motsats till Draghi och de gängse EU-analytikerna, att EU-projektets misslyckande inte beror på bristande integration, utan snarare ligger i den överstatliga integrationen och speciellt i de strukturella bristerna hos den gemensamma valutan, euron. Han hittar också bevis (i en rapport från Internationella valutafonden, IMF) för att handeln mellan de europeiska länderna, som var ett av de främsta argumenten för unionens tillkomst, inte ökat utan sannolikt minskat sedan euron infördes.

ENLIGT FAZI HAR den europeiska integrationen, med efterföljande Maastrichtavtal** och införandet av den gemensamma valutan, i stort sett misslyckats med att förbättra medlemsstaternas ekonomiska resultat på de flesta parametrar både kollektivt och individuellt. Som exempel på sitt påstående pekar han på att länder i Europa som valt att stå utanför den gemensamma valutan, (Sverige, Polen) eller EU (Norge) bevisligen kunnat navigera sina finanser och de ekonomiska kriserna på ett betydligt mer flexibelt sätt än det till euron bundna kontinentaleuropa. Euron satte enligt Fazi också stopp för den inkomstkonvergens (närmande) mellan ekonomierna, som innan Maastrichtfördraget var tydligt märkbar, men som nu avstannat.

EU:s andel av den globala Bruttonationalprodukten (BNP) har minskat från 27 procent till 16 procent under de senaste trettio åren, medan USA legat stabilt på 25 procent vikt förutom en underprestation gentemot USA även återspeglar en bredare förlust av ekonomiskt inflytande i den globala ekonomin. Denna nedgång väcker enligt Thomas Fazi grundläggande frågor om effektiviteten i EU:s ekonomiska styrningsmodell.

EU:S EKONOMISKA RESULTAT i förhållande till USA har försämrats ännu mer sedan Ukrainakriget bröt ut. Resultaten har varit lägre på grund av energikrisen, (delvis självförfällad), hög inflation och försvagad industriell konkurrenskraft. Vissa EU-länder har nästan gått in i recession som Tyskland, som upplevt en betydande nedgång eller till och med fullständig avindustrialisering på grund av beroendet av energintensiva tillverkningssektorer.

Fazi diskuterar också det minskade EU-motståndet. Han menar att det inte finns något skäl att överge det EU-motstånd som uppstått de senaste åren, med argumentet att det går att förändra unionen inifrån. Han menar att man visst kan uppnå vissa resultat, men att de är begränsade. Med den skada som euron redan gjort, menar Fazi, måste vi utmana konsensus och fråga oss om det finns något bevis för att supranationalismen är ett hållbart svar på dagens globala utmaningar. Vilka realistiska utsikter finns det för att fundamentalt reformera EU och om inte, vad innebär det för Europas framtid?

Hela Thomas Fazis rapport finns på Substack (thomasfazi.com) och kan också läsas i översättning på steigan.no

Marie Ericsson

* Europeiska centralbanken

** Fördraget om Europeiska unionen, undertecknades den 7 februari 1992 i Maastricht, Nederländerna. Det trädde i kraft den 1 november 1993.

KRÖNIKA - Jan-Erik Gustafsson

EU förminskas allt mer som global aktör

EU HAR OTALIGA GÅNGER uttryckt ambitionen, gärna i hop med Nato, att bli en "global aktör" av rang. Men geopolitiska händelser denna sommar visar tvärtom att EU både politiskt och ekonomiskt håller på att marginaliseras. Alltför många skribenter frågar sig om EU kommer att splittras och bryta samman.

PÅ NATO-TOPPMÖTET I HAAG den 25 juni gav EU och EU:s Nato-länder efter på krav från den amerikanska administrationen och president Donald Trump om att Europa måste ta på sig en större andel av krigsmaskinen Natos kostnader. Inom ett par år skall länderna rusta upp sina försvarsbudgetar till fem procent av Bruttonationalprodukten (BNP), vilket förment motiveras med Natos, av många kallad proxykrig (krig via ombud), i Ukraina och det påstådda ryska hotet. Bland annat upprepar

Foto: European Parliament

Mette Frederiksen

den danska statsministern Mette Frederiksen ständigt att Ryssland inom ett par år kommer att invadera näraliggande EU-länder i Baltikum och kanske Danmark.

Som en följd av Natobeslutet har media i Sverige och EU fyllts av artiklar om beställningar av alla sorters vapenutrustning. Svenska Dagbladets "Näringsliv" skriver den 17 juli att svenska Försvarets Materialverk (FMV) har gjort beställningar av luftvärn, stridsvagnar, radar och annat försvarsmaterial till ett värde av 68 miljarder kronor, vilket är tre gånger mer än 2021. Samma dag skriver tidningen att Europeiska försvarsföretag, som till exempel tyska Rheinmetall satsar miljarder euro för att rusta ikapp Ryssland, och "skriker efter svenskt stål" till pansarplåt. Fram till den 29 juli hade 18 länder ansökt om så kallade SAFE (Security Action for Europe) lån (ett nytt finansiellt instrument) till ett belopp av 127 miljarder euro, som ingår i EU:s upprustningsplan (ReArm Europe Plan) på 150 miljarder, som EU-institutionerna tillstyrkt tidigare i mars.

4 | kritiska eu-fakta | nr 3 | oktober | 2025

DEN 27 JULI TRÄFFADE den icke-valda "drottningen" Ursula von der Leyen, Donald Trump på dennes golfbana i Skottland. EU kommissionsordförande slöt ett muntligt handelsavtal/deal med Trump, som förpliktar EU med 15 procent allmän tull för export av EU-varor till USA, men inga EU-tullar för amerikanska varor. "Dealen" innebär också att EU-länder skall köpa vapen från USA för 600 miljarder dollar som USA sedan skall skicka till Ukraina, så att Ukraina vinner kriget, samt under tre år köpa Flytande fossilgas (LNG-gas) och annan energi och datachips från USA för 750 miljarder dollar.

Foto: U.S. Secretary of Defense

Pål Jonson och Lloyd J. Austin III

BARA NÅGRA DAGAR efteråt meddelade den följsamme svenska försvarsministern Pål Jonson att Sverige köper vapen från USA för 2,7 miljarder kr, som USA sedan levererar till Ukraina. Och den korrupta von der Leyen slöt detta avtal/"deal" utan att i förväg ha förankrat den i medlemsländerna. EU-minister Jessica Rosenkrantz säger i Sveriges Televisions (svt:s) 30 minuter att det var så långt EU kunde komma i förhandlingarna med Trump. Men den tidigare svenska EU-handelskommissionären Cecilia Malmström kallar handelsavtalet för ett "diktat". Till och med den tidigare liberala chefredaktören Hans Bergström konstaterar att det finns ingen skriftlig avtal, och den besvikne tidigare EU-journalisten Rolf Gustavsson skriver i Svenska Dagbladet (SvD):

“Kort sagt, när Ursula von der Leyen låter sig förödmjukas till denna märkliga "deal", så handlar det egentligen inte om nivån på tulltariffer utan om att försöka säkra USA:s fortsatta stöd till Ukraina. Det centrala i all politik i Europa idag handlar övergripande om Ukraina och Europas förmåga att avskräcka Putins Ryssland från nya militära äventyr”.

Von der Leyens muntliga deal måste vara den "uruslaste" som någonsin slutits, värre än vaccinavtalet med Pfizers VD Alfred Bourla (se artikel Kritiska EU-fakta nr 2 2025).

MEN ALDRIG TIDIGARE

har rädslan för Ryssland flödat så i media som inför Donald Trump-Vladimir Putins exklusiva möte på tu man hand i Alaska helgen den 15 augusti utan att EU-ledarna fick sitta med vid bordet. Presidenternas möte följdes dock två dagar senare av ett möte i Vita huset med ett koppel av självinbjudna europeiska ledare, som ibland benämns "koalitionen av de villiga": Keir Starmer, Emmanuel Macron, Friedrich Merz, Giorgia Meloni, Alexander Stubb, Vladimir Zelenskyj, Ursula von der Leyen samt Nato-chefen Mark Rutte. Visserligen fick von der Leyen vara med, men EU som institution spelar inte längre första fiol. Andra EU-ledare får finnas sig att bli informerade i efterhand.

Av vad som läckt ut och skrivits är Trump och Putin överens om att det är uteslutet för Ukraina att gå med i Nato, att det inte blir någon vapenvila förrän ett fredsavtal blir klart och att Ukraina uppenbarligen kommer att behöva avstå landområden i öster oavsett hur mycket Zelenskyj och EU-ledare förnekar det. Som ram för fredsavtalet hänvisas till Istanbulavtalet som förhandlades fram i mars 2022 mellan Ryssland och Ukraina, men som under påverkan från EU, Ukraina avstod från att underteckna.

DE VINGKLIPPTA EU-LEDARNA fortsätter dock fåfängt att insistera på ett fredsavtal, genom att förespråka att en vapenvila är en förutsättning för förhandlingar. Friedrich Merz kan inte föreställa sig ett fredsavtal utan en vapenvila, och Emmanuel Macron kräver säkerhetsgarantier, som skall skydda hela den europeiska kontinenten. Det handlar om att EU/Nato-länder skall skicka soldater till Ukraina. Ursula von der Leyen insisterar på att fredssamtalen måste syfta på "en varaktig och rättvis fred". För henne och övriga EU-ledare med något undantag (Ungern, Slovakien) innebär det att en fred enbart kan nås genom fortsatt utökat militärt, humanitärt och ekonomiskt stöd till ett krigstrött Ukraina och utökade mer eller mindre verkninglösa sanktionspaket mot Ryssland till mantrat "så länge kriget varar".

Efter mötet i Vita huset har europeiska ledare i olika konstellationer träffats i informella möten för att diskutera främst säkerhetsgarantier och försöka markera en politisk roll i freds-förhandlingarna och för att avskräcka Ryssland för påstådd expansion väster ut. När detta skrivs en femte september har "de villigas koalition" (sågs bestå av 35 länder) träffats i Paris på initiativ av Emmanuel Macron. Statsminister Ulf Kristersson

Bild: Robert Nyberg

deltog digitalt. På den efterföljande presskonferensen uppgav Macron och Zelenskyj att 26 länder formellt förbundit sig att skicka EU- och Natosoldater till en försvarsstyrka i Ukraina med trupper på marken, till havs eller i luften efter en vapenvila eller fredsöverenskommelse. Efter en rundringning av TT till riksdagspartierna ställer de sig positiva till att Sverige kan komma att bidra med en trupp soldater till en så kallade fredsbevarande insats.

FÖR ATT MILITÄRT "VÅGA" genomföra säkerhetsgarantier har de europeiska ledarna åter vänt sig till Donald Trump för att få USA att ställa sig bakom de så kallade fredsbevarande säkerhetsgarantierna. Från Ryssland har reaktionerna varit omedelbart avvisande. Grunden till Ukrainakriget enligt Ryssland är Natos expansion österut, och Ukraina som ett för Ryssland hotfullt framtida Natoland. Både president Putin och Kremls talesperson Dmitrij Peskov har omgående tagit kategoriskt avstånd och avvisat att säkerhetsgarantier kan tillhandahållas av europeiska och amerikanska militära kontingenter.

EU:S MINSKADE INFLYTANDE som global aktör framgick även när Shanghai Cooperation Organization (SCO), som startade som en regional säkerhetspakt 2001, hade ett återkommande toppmöte i den kinesiska kuststaden Tianjin 31 augusti-1 september. EU var inte ens representerat när ledare från 20 nationer, däribland värden Kinas Xi Ping, Indiens president Narendra Modi och Rysslands president Vladimir Putin, och representanter för tio internationella organisationer träffades. SCO-länderna utgör 43 procent av världens befolkning och mötet markerade en vändpunkt i den globala geopolitiken som förenar länder i det Globala Syd i en strävan efter multipolaritet, ekonomisk suveränitet och regional stabilitet och ett nej till västerländsk unipolär hegemoni.

Jan-Erik Gustafsson

Utfasning av välfärdstjänsternas kommersiella aktörer är möjlig

HÖSTEN 2024 LADES denna utredningen fram sitt slutbetänkande: *"Kommersiella og ideelle aktørers rolle i fellellskapet velferdstjeneste"* NOU 2024:17. Utredningen granskar i första hand den norska välfärdsmarknaden, som inte är så omfattande som den svenska. Man har därför också jämfört med hur den svenska avreglerade välfärdsmarknaden fungerar

Utfasning möjlig

En av utredningens slutsatser är att en utfasning av kommersiell välfärdstjänster är möjlig. I Lissabonfördraget, EU:s grundfördrag, finns något som heter "Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse". Betydelsen är just "ekonomiskt och kommersiellt intressanta" tjänster, allt från transporter och telekommunikation till avreglerade välfärdstjänster. Det har inneburit att en lång rad välfärdstjänster avreglerats och kunnat drivas på kommersiell grund genom EU-lagar som LOU, offentlig upphandling, Tjänstedirektivet samt LOV, valfrihetssystem i vården och socialtjänst. Den norska utredningen menar att om staten omreglerar dessa tjänster från "...allmänt ekonomiskt intresse" till "icke ekonomiska tjänster" – då blir en utfasning möjlig.

Bild: Robert Nyberg

Mätbar verksamhet eller "nyanserad förståelse av kvalitet"

Utredningen diskuterar frågan om hur man kan mäta kvalitet. Välfärdstjänsternas kommersialisering tvingar fram enkla mätbara indikatorer för att kunna jämföra offentliga verksamheter med kommersiella. Men utredningen menar att detta inte tar hänsyn till att välfärdstjänsternas syfte är att långsiktigt lösa komplexa problem som inte låter sig mätas med dagens enkla

mätssystem. Tvärtom riskerar detta istället att urholka och degradera välfärdstjänsterna till att endast uppfylla vissa moment enligt förskrivna scheman, manualer med mera. Utredningen menar dessutom att en omfattande kommersiell marknadsorientering av välfärdssektorn bidrar till segregering då många kommersiella aktörer riktar in sig på mer socioekonomiskt starka grupper medan offentligt driven verksamhet får ta hand om mer komplexa uppgifter i socioekonomiskt svagare områden.

Valfrihet eller valfrihet till segregation

De små entreprenörer som kunde starta verksamhet inom vården när marknaden släpptes fri, är idag i många fall stora koncerner och branschorganisationer. Med deras omfattande resurser kan de påverka politiska beslut, samt hur marknaden för välfärdstjänster utvecklas. Därmed utvecklas tjänstemarknaden från klienternas valfrihet till de stora aktörernas exploatering av de mer lönsamma marknadssegmenten. Den norska utredningen menar att detta är resultatet av att samhället sökt mota med omfattande regleringar, men att detta inte stoppat marknadsorienteringens tendens till segregation. Därför menar utredningen att avregleringen av offentlig välfärdstjänster för ökad valfrihet inte var någon verklig avreglering utan endast en omreglering. Detta eftersom välfärdstjänster inte enkelt kan definieras som marknadsmässiga tjänster. Förändringarna motiverades med att skapa valfrihet. Men istället har man skapat en utveckling av segregation.

Valfrihet utan marknadsorientering?

Är valfrihet möjlig utan en alternativ kommersiell verksamhet? Ja, menar den norska utredningen. Utredningen säger att det finns goda möjligheter att ta hänsyn till välfärdstjänsternas centrala välfärdspolitiska mål. Flera domar från såväl EU-domstolen som EFTA*-domstolen har slagit fast rätten att reservera upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster och sociala tjänster till offentliga och idéburna aktörer. Då kan man ge full valfrihet mellan dessa – men helt utan kommersiellt baserad valfrihet. Om den offentliga sektorn reglerar och organiserar sina välfärdstjänster så att de inte längre utgör en "ekonomisk verksamhet" så medför det att offentligt samarbete med idéburna inte begränsas av EU:s förbud att gynna vissa aktörer, EU:s statsstödsregler. Då ges den offentliga ersättning till företag utan vinstintresse, som betalning för att utföra icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse. Stöd till sådan verksamhet är då att inte kategoriseras som statsstöd. (Enligt de så kallade Altmark-kriterierna, se nedan)

Tre utfasningsmodeller

Utredningen presenterar tre modeller för utfasning av kommersiella välfärdsaktörer för skattefinansierad drift:

1. Offentlig egenregi (idéburna och vinstdrivande aktörer fasas ut)
2. Offentliga och idéburen utförare (vinstdrivande aktörer fasas ut)
3. Förbättrad reglering av de vinstdrivande aktörerna

EU stöder forskningssamarbete med Israel

EU HAR GETT israeliska teknikföretag som drivs av före detta soldater i Israels försvarsmakt (IDF) nästan en halv miljard euro i forskningsbidrag sedan folkmordet i Gaza började, se <https://www.donotpanic.news/p/eu-science-grants-are-funding-israeli>. Några av grundarna av dessa teknikföretag har tjänstgjort som reservister i Gaza och i minst ett fall har tekniken använts för att underlätta folkmordet.

Pengarna har från 2021 betalats ut via EU:s forskningsprogram Horisont Europa, som är värt drygt 1 000 miljarder kronor. Programmet beskrivs som "ett vetenskapligt forskningsinitiativ för att utveckla ett hållbart och levande samhälle i Europa". Israel är genom ett samarbetsavtal en del av programmet.

DET HAR SEDAN oktober 2023 tilldelat cirka 475 miljoner euro till 348 israeliska startup företag och forskningsprojekt, varav många drivs av före detta IDF-soldater och underrättelseofficerare. För 2024 beviljade EU 220 miljoner euro i bidrag till 179 israeliskt drivna företag och initiativ. Omfattningen av denna finansiering, som kom under ett år då världens ledande folkmordsexperten förklarade att Israel begick folkmord, ett år då hela städer utplånades och tiotusentals civila mördades, är häpnadsväckande.

De israeliska universiteten är starkt sammanflätade med en israeliska försvarsmakten och vapenföretagen. Ett tungt stöd för att avsluta allt akademiskt samarbete är den israeliska antropologen **May Winds** bok *Towers of Ivory and Steel – How Israeli universities deny Palestinian freedom* (Verso 2024). Boken visar hur de åtta stora allmänna universiteten intimt samverkar genom kurser och militärteknisk utveckling med de israeliska vapenföretagen och den israeliska försvarsmakten. Wind visar att sionistiska förspråkare redan för Israels bildande 1948 och därefter sionistiska politiska ledningar förstått och omhuldat att universitetens fungerar som ett kitt för att hålla samman den framväxande sionistiska bosättnarstaten.

SVENSKA POLITIKER OCH universitetsledningar behöver inte vänta på EU-beslut. Sverige kan omgående avbryta all export och import av vapen till Israel, och universiteten avbryta allt forskning och akademiskt utbyten med den israeliska militärstaten.

Jan-Erik Gustafsson

Altmark-kriterierna

EU-domstolen behandlade frågan om ersättning till ett bussbolag i den Tyska staden Altmark gällde om ersättningen bröt mot EU:s konkurrenslagstiftning där statsstöd till ett företag kan vara diskriminering av andra företag. EU-domstolen angav fyra kriterier för att denna ersättning inte ska betraktas som olagligt gynnande av ett bolag. Domen visar med all tydlig önskvärdhet att en utfasning av kommersiella aktörer till förmån för offentliga och ideella aktörer är möjlig – om politikerna så bestämmer.

Per Hernmar

1. Ett företag som valts till utförare har skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som ska vara tydligt definierade.
2. All verksamhet som går ut på att erbjuda tjänster eller varor på en marknad är ekonomisk (och lyder under EU:s konkurrenslagstiftning)
3. En allmännyttig tjänst som inte är en ekonomisk tjänst – faller utanför EU-fördragets tillämpningsområde
4. En icke kommersiell tjänst, till självkostnadspris, är inte en ekonomisk tjänst. (Ofta finns en återbetalningsklausul som reglerar eventuellt överskott)

En medlemsstat kan besluta att undandra en verksamhet som till exempel inte är vinstdrivande och finansieras av självkostnadspris. Den kan då betecknas som icke ekonomisk tjänst och faller därmed utanför EU-fördragets tillämpningsområde

* Europeiska frihandelssammanslutningen (engelska: European Free Trade Association, EFTA, ofta kallad Efta, är en europeisk frihandelsorganisation grundad 1960. Medlemsstaterna har fri rörlighet sinsemellan för varor, tjänster, personer och kapital ("de fyra friheterna") i enlighet med Vaduzkonventionen.

Bild: Robert Nyberg

Frankrikes kris är också en kris för EU.

FRANKRIKE HAR EFTER Tyskland EU:s största ekonomi. Under en följd av år har övriga EU-länder och EU-kommissionen utan åtgärd tillåtit Frankrike att överskrida Lissabonfördragets konvergenskriterier, som säger att statsskulden inte får överstiga 60 procent av Bruttonationalprodukten (BNP) och det statliga budgetunderskottet högst tre procent av BNP.

De ekonomiska problemen har blivit så allvarliga att de hotar påverka hela EU. Statsskulden har nu vuxit till 114 procent. Bara Grekland och Italien har större statsskuld. Budgetunderskottet har nått upp till hela 5,4 procent. Utvecklingen har fått finansmarknaderna att dra öronen åt sig med högre räntor på franska statsobligationer. Om inget görs uppskattar Internationella valutafonden att Frankrikes skuldkvot vara högre än Greklands 2030.

EUROPEISKA CENTRALBANKENS CHEF Christine Lagarde oroas av att den politiska turbulens i landet kommer att smitta av sig på marknadens förtroende för Frankrikes offentliga hushållning.

Efter att presidenten Emmanuel Macrons parti Renaissance gjort ett dåligt resultat i EU-valet i juni 2024 upplöste Macron nationalförsamlingen och utlyste nyval till månadsskiftet juni/juli. Valet resulterade i tre jämnstora block som nu blockerar varandra: Ytterhögern med Marie Le Pens Nationell samling; centerliberalerna med Macrons parti Renaissance och den Nya Folkfronten (NFP) med Det okuvliga Frankrike (LFI) som största parti.

I DECEMBER 2024 föll den tidigare premiärministern Michel Barnier i ett misstroendevotum och Macron utnämnde Francois Bayrou, en tidigare republikan till ny premiärminister. För att sanera ekonomin och minska budgetunderskottet från 5,4 procent till 4,6 procent 2026 presenterade han i somras ett sparpaket på 44 miljarder euro (cirka 480 miljarder kronor). De drastiska åtstramningarna skulle drabba en mängd sociala

förmåner, statliga pensioner och dessutom föreslogs att två helgdagar skulle göras om till arbetsdagar. Samtidigt är Macron en ivrig förespråkare för EU:s och Natos militära upprustning och har tillkännagivet 6,5 miljarder euro i extra försvarskostnader för 2025-2027, som ökar Frankrikes försvarsbudget från 47 miljarder till 64 miljarder 2027.

BAYROUS BUDGETFÖRSLAG HAR lett till landsomfattande motstånd och protester från ytterhögern så väl som vänstern, fackföreningar och sociala rörelser. För att få igenom sin saneringsbudget med försvaret som undantag utlyste Bayrou något överraskande en misstroendeomröstning i nationalförsamlingen till den åttonde september.

Den resulterade i att Macron och Bayrous minoritetsregering förlorade. I debatten framförde Mathilde Panot, gruppleadare för Det okuvliga Frankrike (LFI), att regeringen är "impopulär, i minoritet och avskydd, macronismen styr bara genom räds-la". Bara 194 röstade för och hela 364 ledamöter röstade emot regeringens budgetförslag. Både Macron och Bayrou hade låga opinionssiffror på 15 -20 procent. Omedelbart efter omröstningen krävde Marie Le Pen nyval, och LFI att president Macron skulle avgå.

Men bara dagen efter misstroendet utsåg Macron sin fjärde premiärminister efter presidentvalet 2022, försvarsministern i den avgående regeringen Sébastien Lecornu. Det kan inte uppfattas som annat än en provokation mot de två övriga blocken i nationalförsamlingen. När detta skrivs den tionde september pågår landsomfattande demonstrationer över hela Frankrike. Det är svårt att förstå hur en ny regering skall kunna få igenom en reviderad budget före tidsfristen rinner ut till årsskiftet.

FRANKRIKE OCH MACRON är pådrivande för militärt och ekonomiskt bistånd till Ukraina. För 2024 har Macron utlovat tre miljarder euro i militärt och finansiellt stöd till Ukraina, som

ännu inte har betalats ut och måste beslutas i den årliga budgeten. Macron har också positionerat sig som den ledande organisatören tillsammans med Tysklands Friedrich Merz, och Storbritanniens Keir Starmer i den så kallade "koalitionen av de villiga", som utlovat säkerhetsgarantier och till och med att sända trupp till Ukraina efter framtida krigsslut. Sådana åtgärder kräver stabilt ledarskap, finansiering och beslut i nationella parlament. Med alltmer politiskt kaos och svag regering i Frankrike, och växande allvarliga ekonomiska problem både i Tyskland och Storbritannien ser den så kallade koalitionen alltmer ut som en papperskonstruktion för att förlänga kriget i Ukraina.

Jan-Erik Gustafsson

Kommissionen föreslår rekordhög långtidsbudget 2028-2034

”konkurrenskraften”. Förslaget innebär också att det skall bli tillåtet att använda regionalstödet för försvars-satsningar. Kommissionen letar efter nya intäkter för att finansiera sin återupp-rustningsplan (EU ReArm Plan).

SVERIGE ÄR EN netto-bidragsgivare till EU och regeringar och partier har alltid velat hålla långtids-budgeten så stram som möjligt. Vi har att vänta två och ett halvt år av tuffa förhandlingar mellan medlemsländerna. På ena sidan står budgetrestriktiva länder som Sverige idag som vill omprioritera medel inom rådande ramar, och på andra sidan står de som

vill öka EU:s budget för att på ett tillfredsställande sätt finansiera nya viktiga EU-satsningar.

EU:S LÅNGTIDSBUDGET BORDE vara en högst prioriterad fråga inför valen 2026, men risken är stor att den nedgraderas om inte EU-kritiker och EU-motståndare lyfter debatten.

Jan-Erik Gustafsson

LAGOM TILL SVENSK industrisemesters i mitten av juli lanserade EU-kommissionen en av decenniets viktigaste EU-dokument, förslaget till ny långtidsbudget för åren 2028–2034. Kommissionen föreslår en större ommöblering av utgiftsområden och program. Idag ligger EU-budgeten på 1,1 procent av EU-ländernas gemensamma Bruttonationalprodukt (BNP). Nu föreslår kommissionen och Ursula von der Leyen att budgeten skall utökas till 1,27 procent av BNP. Svenska Dagbladets (SvD:s) Teresa Kuchler skriver att om von der Leyen får igenom långtidsbudgeten så kommer den att öka från cirka 1 200 miljarder kronor idag till cirka 2 000 miljarder kronor. Hur de nya utgifterna ska finansieras återstår att se.

KOMMISSIONENS FÖRSLAG INNEBÄR att 54 procent skall gå till ”ekonomisk, social och territorial sammanhållning”, som består av allt mellan jordbruks-, regional-, migrationsstöd och återbetalning av det gemensamma coronalånet. 29 procent föreslås gå till ”konkurrenskraft, välbefinnande och säkerhet” där även försvar, forskning och studentutbytet ingår. Elva procent föreslås gå till det ”globala Europa” med bistånd till grannregioner och länder som förväntas bli medlemmar i EU. Återstoden sex procent skall gå till att bekosta 60 000 anställda tjänstepersoner och annan personal i EU:s byråkrati.

Belgiska bönder har redan protesterat genom att köra ut traktorer på gatorna i Bryssel och representanter för regioner och kommuner är kritiska. Med förslaget minskar stödet till jordbruk och regionalpolitik från cirka två tredje delar av totalbudgeten till knappt hälften. Det nya utrymmet skall framför allt läggas på det nya utgiftsområdet försvar, så att EU har egna pengar för att till exempel stödja Ukraina, samt till åtgärder för att öka

[folkrörelsen nej till eu]

“Nej till EU” möter “Fixit” i Finland.

ÅR BESLÖTS DET att skicka över en representant från FNEU till ett EU-kritiskt möte i Finland - ett Fixit-möte. Det blev undertecknad som reste över på grund av språkkunskapen. Mötet hölls i Tammerfors den 23 augusti. Mötet var öppet för allmänheten och mötessalen kom att fyllas helt. Målet med svenska FNEUs närvaro var att dels stärka bandet till Finland - och att tala om ett gemensamt Nordiskt Exit-arbete. Men först allmänna intryck utav den finska situationen. Hemsidan för den finska Fixit-rörelsen heter för övrigt; euexit.fi.

Hur ser nordbor och finnar på EU? Några siffror.

Det finns 27,4 miljoner personer i Norden (Sverige, Norge, Danmark, Finland, Island; Åland, Grönland och Färöarna medräknat). Vi testar en beräkning enligt följande. Om man utgår ifrån antalet betalande medlemmar till öppet EU-kritiska partier (en sannolik lista på dessa små och större nordiska partier gick att få med hjälp av AI) så kan man försöka göra en uppskattning (en extrapolering) om hur stort EU-motståndet är med parti-medlemskap som grund. Man tar samma andel som dessa EU-kritiska partier representerar (utav alla partier) och extrapolerar ut det på den totala befolkningen i Norden vilket ger ett EU-motstånd enligt följande; utav 27,4 miljoner nordbor skulle 10,3 miljoner vara *emot* EU och 17,6 miljoner vara för EU. Det betyder att ungefär *en tredjedel* av den nordiska befolkningen vore/ är *emot* EU. Enligt beräkningsmodellen så skulle finländarna utgöra hela 4,9 miljoner utav de 10,3 miljonerna. (Finlands population ligger på ungefär 5,5 miljoner).* Motståndet är alltså stort i Finland och det kan bero på att lantbrukarnas EU- kritiska parti (Centerpartiet) väger tungt i Finland. Motståndet mot EU (och militariseringen) märks i finska sociala medier men desto mindre i den ägarstyrda gammelmédian (så som i Sverige). Narrativet i finsk gammelmédia är ungefär att *“du är ensam om din kritik”* och *“du är besvärlig om du opponerar dig mot EU”*. EU anses vara en viktig förankring till väst (och möjligen en vinstlott för de mest samvetslösa politikerna).

Finland har skuldsatts enormt sedan EU-anslutningen.

I Finland är statsskulden nu uppe i skyhöga 82,1% jämfört med i Sveriges 33,5%. Finland lånar alltså långt mer än vad landet orkar generera. Och lån ska betalas tillbaka med ränta. Självklart är det bankerna som tjänar på detta. Bland dem finns Världsbanken och Europeiska investeringsbanken (EIB). För att släcka de värsta bränderna i finsk ekonomi ska en miljard euro samlas ihop i närtid, meddelade regeringen nyligen. Liksom att fler åtstramningar och nedskärningar ska göras - medan militariseringen får kosta - liksom EUs andra agendor.

Vad man tillåts klaga över i finsk mainstream-media.

Finsk mainstream-media tycks tillåta en viss typ av EU- kritik.

*) Enligt grafisk statistik för Sverige (SCB, 2025) kan man uppskatta att cirka 8 % är emot och antalet osäkra cirka 15 %. En summa på cirka 24 %. Det är ungefär var femte person i Sverige som inte är aktivt stödjer EU. Enligt beräkningen med partimedlemskap som grund så drar nordbor som helhet uppåt var tredje person emot EU.

Den tillåtna kritiken går i linje med; *“varför tar inte sydliga länder mer ansvar...vi som betalar så mycket”*. Men att ta steget till att syna på vilka sätt EUs “övertag” eller kanske snarare “övergrepp” drabbar Finland verkar hanteras tystare. Alternativa kanaler och påverkare finns förstås men mainstream-media svartmålar sådana. Detta enkelriktade tänket sprider sig. Några personer jag talar med under resan menar till och med att *“en opposition inte bör finansieras i Finland för alla måste hålla ihop”*. Jag efterfrågar då om fri debatt inte vore viktig men får skeptiska blickar tillbaka. En annan närvarande person nickar dock till påpekandet.

Hur tål den finska ekonomin att östhandeln lagts ner?

Finland gick förstas med på att skära bort hela sin östhandel på EUs begäran. Innan detta har Finland gynnats betydligt av handeln med Ryssland som pågått i många årtionden. Finska varor har varit eftertraktade i öst. Det finns olika siffror på hur stor handeln varit som mest; bortåt 15-30%. Östhandeln gav jobb och företagstillfällen. Sedan år 2014 (alltså någonstans efter Maidan och bytet av ledning och president i Ukraina) har den offentliga siffran om antalet konkurser i Finland stegrat sig upp till 31.077 nedlagda företag (oklart typer). Konkurserna sägs mest gälla företag som legat i östra Finland. Det totala antalet enskilda företag i Finland är drygt 257.000 - som jämförelse.

Nu ligger östhandeln nere under 1%. Varför begärde inte finska politiker kompensation för inkomstbortfallet - utav EU?

Ekonomisk stress och krigshets.

Den ekonomiska belastning som Finland utsätts för, med skuldsättning, konkurser och nedskärningar, tycks bli en kollektiv stress. Ett perfekt läge att mata in krigshets i. Sådan ekonomisk stress kan även omsättas till villighet till krig - inte mot EU förstås - utan mot den stora fienden i öst. Läser man media så är *“finnarna fullt redo”* och Stubb säger att han *“väntar på att Trump ska tröttna”*...Men vanliga finnar har börjat tveka - mycket - lyckligtvis.

En finsk psykolog, säger till mig att hon *har svårt att förstå "hur hela det finska folket så snabbt kunde låta sig vändas mot Ryssland"*. Bredvid henne och mig står en av de äldre finska män som "köpt" krigshetsen. Han blir naturligtvis arg när han hör psykologen säga så. Män tycks bli det. Krig tycks sitta hårt ihop med manlighet och ord som "fred" blir då nästintill provokativt numera. Med all respekt för alla dem som trott på... och offrat sig...! Men i nutid vet man ju mer. En som "köpt" krigshetsen likaså - en ledare för ett politiskt ungdomsparti - for ner till kriget i Ukraina. Snart kablades bilder upp tillbaka, där han ligger livlös.... detta dyker upp i tanken när jag ser de många unga värnpliktiga på tågstationerna - dessa unga har blivit fler.

En förändrad stadsbild och utförsäljningar

Finlands tyngre ekonomiska situation börjar även synas i gatubilden. Inte med något öppet tiggeri men genom t.ex. nedstängningar. Lokaler blir tomma i centrala lägen. Fasader hålls inte efter som förr. Lite smutsigare, lite tröttare.

Att hålla hårt i plånboken tycks ha blivit norm. Trots det ses mycket folk på stan. Jag passerar Helsingfors på väg till Tammerfors. I Helsingfors har det vitputsade flaggskeppet "Akademibokhandeln" bantats ner med en halv våning av besparingsskäl. Bonniers har köpt upp detta Aaltos verk för några år sedan. Sedan köpte Bonniers upp all svenskspråkig media också (utom en). Även Hufvudstadsbladet gick åt. Och det finlandssvenskt präglade Konstsamfundet säljer ut sina tillgångar. Finlandssvensk vurm för svenskt och EUs fria handel tycks gå långt. Monopolen växer. En äldre finska jag möter berättar att hon ser det som att *"EU skyddar Finland mot storföretagens rovdrift"*. Jag häpnar -och försöker förklara att EU är skapat av storföretag och banker - för dem själva. Hon ser förvånad ut.

I många finska mataffärer står köttthyllorna tomma.

Både matkonsumtionen och matproduktionen sätts åt i Finland. I butiker på många orter gapar köttdiskarna tomma. Bra, bort

med kött! - kan en del tycka - men oavsett det etiska - så ökar nu beroendet av växtskyddsmedel (läs "gifter") och *syntetiska* gödselmedel. Utan kretsloppet "gröda-djur-gödsel" kan EU sälja mer syntetiska tillsatser och gifter till det finska jordbruket. I linje med EUs agenda (och i samråd med WEF - och Gates intressen får man förmoda?) ges nu plats för en massiv syntetisk köttproduktion nära Tammerfors. Denna jätteanläggning sägs vara Europas största anläggning, kanske världens. Kor och kalvar till fördel - men kommer hagarna stå helt tomma i framtiden?

Tammerfors - drabbat i flera hänseenden av politik och krig sedan länge.

Både Helsingfors och Tammerfors har trivsamma gatubilder med ett livligt folkliv på stan. Tammerfors liknar Norrköping med sina industrier i tegel och djupblå vattendrag. Textilindustrierna och arbetstillfällena har förstås minskat i takt med globaliseringen. Tammerfors har även en mycket tragisk historia när Finland drev igång sin självständighet under 1917-1918. Likaså

har Tammerfors varit centralt i omgångar under de andra krigsen som följde under 1900-talet. Men ändå lyser solen snällt ner över staden och de brunröda spårvagnarna som skramlar förbi. Huvudbron leder till biblioteket. Där hålls mötet.

Mötet på biblioteket i Tammerfors, talen och samtalen.

Mötet hålls i Tammerfors kupolförsedda huvudbibliotek. Jag tar plats i salen och kan småningom räkna till drygt 50 personer på plats. En handfull av dessa tycks vara mellan 20-30-år gamla. Stämningen ter sig, trots många leenden, vara bestämd och en aning frustrerad. Mötet startar och två anföranden hålls på finska. Juha (Korhonen) talar om att rörelsen jobbat digitalt länge nog nu efter 2020 - men att man nu ska komma igång ordentligt med fysiska möten. Allas initiativ på sina respektive orter välkomnas varmt, för Exit- stödet finns spritt över hela landet. Det framhålls att en platt organisation är precis lika viktig som förr. Det andra anförandet är av Seppo (Hauta-Aho) som tar upp frågan om den enorma skuldsättningen som EU åsamkar Finland. Ett förslag om hur skulderna ska överföras till pensionsföretagen presenteras. För att på ett något sätt säkra att pengar blir kvar i landet. Jag funderar då själv om inte de EU-bejakande politikerna borde lösa skuldsättningsproblemen helt själva. Att rörelsen istället lägger sin kraft på att lämna EU.

Den svenska redovisningen och frågan om ett Nordiskt gemensamt Exit.

Efter det andra anförandet och ett antal frågor och diskussioner bjuds undertecknad upp att säga något som besökare från FNEU, Sverige. Många tycks inte ha hört något om det svenska exit-arbetet så det blir gott om uppmärksamhet. Jag försöker sammanfatta svensk kritisk syn på EU med fokus på nuläget och framför allt om målet med ett Nordiskt samarbete för ett gemensamt Exit. Ett gemensamt Exit visar sig uppskattas! Jag tar även upp det finska "trumfkortet" jag fått till mig. Detta "trumfkort" gäller skillnaderna i folkens talan gentemot makten - här är Finland unikt (se nedan). I pausen hinner man talas vid mer och dela kontaktuppgifter. Fixit - knappar finns till försäljning och går åt. Efter pausen tar flera åter till orda - om bl.a. arbetssätt och svenska tips frågas det också efter. Strax över två timmar senare samlas många utanför biblioteket för vidare samtal på kaféet i parkallén bredvid som bjuder på dryck och svalka men undertecknad måste bege sig till tåget mot Åbo, båtresan till Sverige väntar. Efter mötet har mejltrafiken med Finland kommit igång ordentligt och nya påverkanssätt, metoder och möten planeras.

Har Finland ett användbart trumfkort mot makten?

Det finska folket har troligen ännu ett juridiskt "trumfkort" kvar till folkets fördel mot makten. Trumfkortet - eller metoden - är att genom namninsamling om 50.000 namn kunna utkräva hantering av en viss fråga - av riksdagen. Denna metod att kunna påtvinga en hantering - har varken svenskar och danskar. I Sverige kan namninsamlingar göras - men insamlingarna är till för att öka pressen på politiker. I Sverige kan frågor endast initieras av riksdagsledamöter, eller regering, för hantering. Man kan förstås undra varför inte några av våra hundratals nordiska folkvalda inte ifrågasätter problemen med EU mera vare sig i Sverige eller Finland, utan namninsamlingar. Våra folkvalda borde representera även den EU- kritiska tredjedelen (se ovan).

Bort från euron; ett namninsamlingsinitiativ - igen.

En namninsamling - *för att lämna euron* - har påbörjats i våras i Finland. Initiativtagaren är den f.d. centerledaren och presidentkandidaten Paavo Väyrynen. Paavo har varit med länge - ända sedan Kekkonens tid. De som minns Kekkonen - han som satt i bastun med ryssar och jämt blev omvald i Finland vet kanske att Kekkonen och Väyrynen varit samtida, så erfarenhet av politiken har Paavo, liksom klarsynthet om vad EU och euron åsamkar Finland. Drygt 6000 underskrifter finns - men 50.000 behövs. Kunde man ha tagit Exit-frågan direkt? Man har dock valt att ta avstamp i de ekonomiska problemen. Samma initiativ om *att lämna euron* lyftes faktiskt för 10 år sedan. Med 50.000 namn insamlade gick man då till riksdagen där regeringen lyckades ta bort hela frågan - överraskande och självklart moraliskt fel mot folket. Den här gången hjälps vi åt att bevaka hanteringen. Om inte annat så sprider insamlingen mer eftertanke om EU.

Kommer EU-kritiker att tystas med start i Finland?; En ny finsk övervakningslag - finansierad från EU.

Man kan notera att EU, i Finland, har initierat och finansierat (sic!) en ny lag - där myndigheter får direkt insyn i människors bankförehavanden och saldon. Stubb och Orpo har skrivit under och lagen börjar gälla redan den 1.12 i år. Vilka "kriminella aktörer" som ska åtgärdas med detta kvarstår att se - men med tanke på de sanktioner som EU bedrivit mot oppositionella (t.ex. gällande Gaza-frågan) - bortom rättssystemen i EU - så kommer det bli intressant att följa hur denna lag används framöver.

Gemenskap och framåt.

Låt oss åter påminnas om att EU inte kan ändras inifrån. EU:s cirka 30.000 registrerade lobbyister - tillsammans med Bryssels skyhöga löner - håller eu-politikerna på mattan. Om man läser i sammansättningarna utav styrelserna i de olika verksamheterna inom EU så finns lobbyistföretagen representerade där. Lobbyister finns förstås inte med bland de 721 parlamentarikererna - men å andra sidan får parlamentariker inte ens framföra egna förslag att besluta något om. Så vad gäller kring lobbyism, företagsjäv och korruption...vilket är vilket? Ju mer EU belastar vanligt folk (med kostnadsökningar, krav på militarisering...) utan att fråga folken - desto fler av oss undrar och söker svar. Tillsammans i ett Nordiskt Exit-arbete lär vi oss mer och kan backa upp varann. Mötet var bra. Det EU-kritiska Finland är på gång.

Er östresenär,

Inger Broms, FNEU.

Återgivningen och intrycken är personliga.

Alla foton: Inger Broms

[folkrörelsen nej till eu]

Folkrörelsen deltog i Stockholms fredslopp 2025

Lördagen den 12 september deltog Folkrörelsen Nej till EU i Stockholms Fredslopp 2025 vid Ursvik i Sundbyberg. Fredsloppet är Sveriges största solidaritetslopp som också är en manifestation för fred, rättvisa och gemenskap, där överskottet går till organisationer som kämpar mot krig och förtryck.

DEN BEHAGLIG SEPTEMBERDAGEN med klarblå himmel och strålende sol i samlades 587 taggade besökare på Ursviks motionsområde för att gå och springa Fredsloppet till stöd för solidaritet och rättvisa. Folkrörelsens Jan-Erik Gustafsson höll tal, bland flera andra talare. Där fanns en mässingsorkester och ett fikatakt och flera stånd som sålde allt från böcker till scarfs och smycken. Folkrörelsen deltog med ett bokbord. För löpsugna barn fanns Mini-Fredsloppet, medan de äldre deltagarna kunde välja mellan en promenad på 2,5 eller en fem kilometer lång löprunda genom det grönskande kulturlandskapet i östra Järva.

Palestinasjalar och rödvitgröna palestinaflaggor fladdrade i luften vid starten när löpartävlingen öppnades av Hampus Parman från medarrangören Revolutionär Kommunistisk Ungdom (RKU), som också var med och klockade in löparna. Vinnaren i loppet sprang på 18.32, medan eftersläntare som skribenten sprang in på 50 minuter.

FREDSLOPPET I STOCKHOLM är bara ett av loppen i det ideellt arrangerade Fredsloppet.

– Det är Sveriges största fredslopp, säger Ylva Thyr från Kommunistiska partiet (K), som är medarrangörer. Ylva berättar att löpartävlingen startade 1985 till stöd för Sydafrikas anti-apartheidrörelse och även har stöttat självständighetsrörelsen i Västsahara. Fredsloppet, som i år firar 40-årsjubileum, har stadigt växt till att hållas i allt fler städer. I år hålls tävlingar, förutom i Stockholm också i Göteborg, Malmö, Karlstad, Varberg, Söderhamn och Umeå. Detta år går 75 procent av överskottet till Palestinagrupperna och resten till ett ungdomslag med flickor från Kuba, som kommer att delta i Gothia Cup i Göteborg nästa år. I år sponsrade den fackliga organisationen Seko tunnelbanan medlemmarnas deltagande.

– Det känns bra att även fackföreningarna börjar uppmärksamma tävlingen, säger Ylva.

FÖRRA ÅRET SAMLADE FRED-SLOPPET in totalt 250.000 kronor. I år tror Ylva att det blir betydligt mer, till förmån för solidaritetsarbetet i Gaza och på Västbanken, där framför allt sjukhusen i Gaza kommer att få del av stödet.

Marie Ericsson

Foton: Marie Ericsson

Jan-Erik Gustafsson

Marie Ericsson

EU-kommissionen planerar för ett nytt digitalt utstationeringsdirektiv

NÄSTAN TJUGO ÅR efter att det antogs är tjänstedirektivet fortfarande det mest kontroversiella direktivet i EU:s historia. Det var tänkt att öka handeln med tjänster genom att säkerställa största möjliga konkurrensfrihet över gränserna och begränsa de nationella kontrollmöjligheterna.

En central punkt i det förslag som EU-kommissionären för den inre marknaden, holländaren Frits Bolkestein, lade fram 2004 var ursprungslandsprincipen. Det innebär att för ett företag som tillhandahåller tjänster i andra EU-länder är det reglerna i det land där företaget är registrerat som gäller, och inte reglerna i det land där arbetet utförs. Kontrollen över att reglerna följs har också överförts till det land där företaget är registrerat. Detta skulle ge företag baserade i länder med låga löner och svagare regleringar en konkurrensfördel. Fackföreningsrörelsen, särskilt i Västeuropa, fruktade lägre löner, försämrade arbetsvillkoren och en försvagning av kollektivavtalen.

DIREKTIVET KARAKTERISERADES SOM ett Frankens-stein-förslag, där monstret var en attack mot arbetstagarnas rättigheter. Allt eftersom debatten hårdnade fick det smeknamnet Bolkesteindirektivet.

Både fackföreningsrörelsen och konsumentintressen mobiliserade stora demonstrationer. När direktivet antogs 2006 undantogs bland annat hälso- och sjukvård, posttjänster och kollektivtrafik. Ursprungslandsprincipen ersattes av en princip om rätten att tillhandahålla tjänster, men med värdlandets regler. Direktivet innebar ändå en stark liberalisering. Det blev därför en hetsig debatt i Norge om införandet av EES-avtalet. Senterpartiet och Sosialistpartiet (SV) var oeniga i regeringen

när direktivet godkändes av Stortinget 2009.

Bolkestein dog i februari, men ursprungslandsprincipen är tillbaka i EU-kommissionens regelutveckling. I den så kallade konkurrenskompassen har kommissionen presenterat åtgärder för att stärka innovation inom näringslivet.

Bild: Robert Nyberg

MELLAN ARTIFICIELL INTELLIGENS, bioteknik och rymd finner vi också förslag på det som kallas en 28:e regim, som omfattar bolagsrätt, konkursreglering, arbetsrätt och skatterätt. Tanken är att företag ska kunna hantera endast en enda uppsättning regler oavsett var de investerar och verkar på den inre marknaden. Begreppet den 28:e regimen syftar på att detta är

ett alternativ till EU:s 27 medlemsstater, som företag kan välja som reglering, istället för det land där tjänsterna tillhandahålls. Med andra ord, en princip om ett virtuellt ursprungsland.

Initiativet kommer som svar på Draghi-rapportens beskrivning av ett EU som kämpar med svag tillväxt och halkar efter i konkurrensen med USA och Kina. Idén om en sådan gemensam EU-regim finns också i Enrico Lettas rapport om den inre marknads framtid, skriven på uppdrag av statscheferna i EU-rådet. Letta beskriver detta som ett långsiktigt projekt. EU-kommissionen siktar på att presentera sitt lagstiftningsförslag mot slutet av året eller i början av 2026.

SYFTET MED DEN 28:e regimen är att stimulera affärsutveckling och innovation, eftersom det är lättare för särskilt nystartade företag att hantera en uppsättning regler än 27 delvis olika lagar i EU:s medlemsstater. Även om mycket har harmoniserats på den inre marknaden finns det fortfarande skillnader i både regler och praxis. Om ett företag väljer att "övergå" till den 28:e regimen kommer dessa regler att gälla istället för nationella regler.

Kommissionen har lanserat detta som en juridisk enhet för innovativa företag, men det verkar som att innovativ i detta sammanhang är nästan alla företag som vill erbjuda tjänster i flera länder.

DEN EUROPEISKA FACKFÖRENINGSRÖRELSEN är kritisk till planerna. Oliver Roethig, sekreterare för UNI Europa, fackförbundet för serviceanställda, varnar:

“Precis som Bolkesteindirektivet riskerar denna nya plan att bli ett frikort för företag att kringgå nationella kollektivavtal, fackliga rättigheter och socialt skydd.”

(EU Observer 19 mars.)

UNI Europa-sekreteraren utvecklar sin kritik med ett exempel på någon som arbetar för en liten klädbutikskedja. ”Du får betalt enligt, låt oss säga, danska lönestandarder, ditt företag betalar danska skatter och det följer alla danska regler”, skriver Roethig och fortsätter:

”Tänk dig nu att de stora företagen plötsligt skulle kunna välja bort nationella arbetsnormer och istället betala 'europeiska' (läs: lägre) löner. Den illojala konkurrensen kommer att intensifieras, liksom trycket på din arbetsgivare att försvaga dina arbetsvillkor.”

EU-KOMMISSIONEN KOMMER också att inkludera skatt i den 28:e regimen. Detta visar hur omfattande de anser att regimen borde vara, men hamnar samtidigt mitt i dragkampen om auktoritet mellan EU-nivå och medlemsstaterna. Om ett företag kan sänka sina skatter genom att välja denna modell kommer det att utmana ländernas skattepolitik och intäkter. Den 28:e regimen skulle kunna bli lika kontroversiellt som Bolkesteindirektivet.

31 mars 2025 | Morten Harper, jurist och utredare i Nej Till EU Norge

Artikeln är tryckt i Klassekampen den 29 mars 2025.

FILM-TIPS-Sverige och gängkriminaliteten

När filmaren Gunnar Lindholm såg följderna av de avskaffade gränskontrollerna efter EU-medlemskapet 1995, började han intervjua och filma anställda i Tullverket som berättade om konsekvenserna av de öppna gränserna. Hans film om de kriminella nätverkens framväxt i Sverige, "Sverige och gängkriminaliteten", stod färdig 2025 och visades nyligen i Solidaritetshuset i Stockholm.

DAG SER VI tydligt vart utvecklingen ledde. Droger och vapen strömmar in i landet och allt fler kriminella nätverk etableras. Sverige har drabbats av en våldsvåg av sällan skadat slag. Skjutningarna avlöser varandra. Ledarna för de kriminella gängen befinner sig ofta långt borta ifrån Sverige och kan inte gripas.

I FILMEN "SVERIGE OCH GÄNGKRIMINALITETEN" får poliser, tulltjänstemän, politiker, generaldirektörer och näringslivsdirektörer uttrycka sin oro över den problematik med skjutningar och kriminella gäng vi ser idag i Sverige.

– Värdet av den kriminella verksamheten i Sverige omsätter idag 100-150 miljoner, säger Jan Persson, före detta polis och säkerhetschef med Säpoerfarenhet.

Enligt Johan Lindgren förbundsordförande i fackförbundet Tull Kust så har gängkriminaliteten till stor del sina rötter i den ökade handeln med narkotika. Efter EU-medlemskapet öppnade Sverige upp sina gränser för att varor och människor skulle kunna strömma fritt över gränserna. Samtidigt drogs tullverkets resurser ner. Ända sedan gränserna öppnades har narkotikan strömmat in i landet. Tullen har helt enkelt inte haft möjlighet att vara den kontrollfunktion för införsel av varor i landet som man tidigare var, och det är troligen inte heller önskvärt att man ska vara det, eftersom det hotar den fria rörligheten.

I OCH MED ATT delar av det gamla, tidigare sovjetkontrollerade Östeuropa anslöts till EU så ökade trycket på våra gränser ännu mer. Enligt narkotikapolisen Lennart Karlsson så kommer idag ofantliga kvantiteter narkotika in i Sverige. Det tyder på att vi också har en hög användning av narkotika, vilket till stor del gått under radarn i både media och den politiska diskursen, säger Lennart Karlsson.

– Politikerna hade en vision om ett narkotikafritt Sverige, men man sade en sak och gjorde en annan, vilket fick dramatiska konsekvenser, säger Johnny Johansson, vice ordförande i fackförbundet Tull Kust.

Släng in vapensmuggling från Balkan och Europa, där vapnen till stor del kommit att användas vid gängkonflikter, kriminella nätverk och ett ökande antal kriminella klaner i den giftiga brygden och en skrämmande bild av det nya Sverige växer fram. Ett Sverige där tomrummet efter den starka staten fyllts av privata aktörer av skiftande vandel. Ett Sverige där vi knarkar, skjuter på varandra och ägnar oss åt ljusskygga och olagliga verksamheter.

<https://youtu.be/Ak7nR7g4Wq4>

Sverige och gängkriminaliteten

FILMEN INNEHÅLLER ETT stort antal klipp med uttalanden från experter på området, tulltjänstemän, poliser, politiker, näringslivschefer och fritidsledare, som verkligen får en chans att tala till punkt. Filmen känns ibland lite tung att titta på och kunde ha vunnit på att vissa klipp kortas ner för att få ett större fokus. Det hade också varit intressant att se några anställda i byggbranschen eller tidigare aktiva i gängmiljöerna uttala sig, även om jag förstår att det kan vara knepigt att få kontakt med dem. Men trots sina brister är det en intressant och högaktuell dokumentär som fler borde se.

GUNNAR VILL GÄRNA sprida information om gängkriminaliteten och hoppas kunna visa sin film på olika ställen ute i landet.

Skicka den till SVT och kräv att de visar den, så att folk får klart för sig vad som pågår i Sverige.

Marie Eriksson

Bild: Robert Nyberg

B Posttidning

Ej retur

Avsändare:

Kritiska EU-fakta

**Viktoriahuset, Linnégatan 21, 4 tr,
413 04 Göteborg**

GALLERIET/Robert Nyberg

